

DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER
STRANDGADE 56 • 1401 København K
32 69 87 87 • diis@diis.dk • www.diis.dk

DIIS Brief

Hvordan Vesten slog Al-Qaeda – og forærede den internationale terrorisme en sejr i første runde

Anja Dalgaard-Nielsen
September 2004

Abstract

Al-Qaeda er ikke hvad Al-Qaeda har været. Krigen i Afghanistan svækkede organisationens centrale strukturer og lukkede og slukkede i alle kendte træningslejre. Men samtidig styrkede krigen i Afghanistan og Irak Al-Qaedas ideologi. Med stigende folkelig opbakning og et bredt og internationalt netværk af aktive terrorceller kan organisationen siges at have fuldført sin mission: at etablere fundamentet for en stadig bredere hellig krig mod den vestlige verden. Til trods for sit nederlag i Afghanistan har Osama bin Laden vundet første runde i den krig, han erklærede i 1996. Dette brief fortæller historien om Al-Qaedas opkomst og fald, den arv organisationen har efterladt og den konkrete trussel, vi står overfor i dag – en historie, der illustrerer, hvorledes den vestlige verden spændte ben for sig selv i kampen mod den internationale terrorisme.

Anja Dalgaard-Nielsen er ph.d. i strategiske studier ved Afdelingen for konflikt- og sikkerhedsstudier, DIIS

Med en enkelt gruppevækkende formiddags begivenheder skabte Al-Qaeda sig et rygte af mytiske proportioner. Sammen med billederne af World Trade Centers brændende tvillingetårne blev navnet indprentet i bevidstheden hos millioner af mennesker verden over. Skønt de mellemliggende år har skånet verden for terrorangreb af lignende dimensioner, har begrebet "Al-Qaeda" stadig en sådan kraft, at det påberåbes af alle sider i den "krig mod terror", hvis deltagerliste og fronter bliver stadig mere tågede.

"Al-Qaeda" bruges af medierne til at skabe orden i et forvirrende billede af terrorangreb og terrororganisationer. "Al-Qaeda" bruges af ekstremister af alle afskygninger til at skabe frygt, som da en obskur gruppe for nylig truede Danmark og søgte at sætte trumf bag ved at påstå, at de havde kontakt til Al-Qaeda. Endelig bruges "Al-Qaeda" af politikere og bureaukrater til at retfærdiggøre forhøjede sikkerhedsudgifter, strammere lovgivning og skærpede sikkerhedsprocedurer.

De færreste har dog mere end en overfladisk viden om organisationen bag navnet. Og ironisk nok er dens rygte voksende, alt imens dens evne til at planlægge og udføre angreb er faldet. Al-Qaedas centrale strukturer er svækkede og det netværk af træningslejre organisationen opretholdt i Afghanistan, eksisterer ikke mere. Al-Qaeda efterlod imidlertid en ubehagelig arv: budskabet om voldelig jihad mod tilfældige og uskyldige civile har nemlig spredt sig til utallige grupper i en lang række lande og den folkelige tilslutning til dette budskab er stigende.

Til trods for at Al-Qaeda led nederlag i Afghanistan, har organisationen, hvis navn kan oversættes til "basen" eller "fundamentet", fuldført sin mission: at udgøre fundamentet for en langt bredere hellig krig mod USA og den vestlige verden. Al-Qaeda kan således siges at have vundet første runde i den krig, Osama bin Laden erklærede i 1996.

Afdelingen for Konflikt og Sikkerhedsforskning på Dansk Institut for Internationale Studier vil over efteråret udgive en række mindre publikationer, der ser nærmere på forskellige aspekter af terrorbekæmpelse og diskuterer, hvorledes en overordnet og holdbar strategi mod terror kunne se ud, og hvorledes det transformerede Al-Qaeda netværk bedst kan imødegås. Dette brief fortæller historien om Al-Qaedas opkomst og fald, den arv organisationen har efterladt og den konkrete trussel, vi står overfor i dag – en historie, der illustrerer, hvorledes den vestlige verden spændte ben for sig selv i kampen mod den internationale terrorisme.

Al-Qaedas opkomst

Historien om Al-Qaeda begynder i de afghanske bjerge i 1980'erne. Konflikten, der opstod som følge af Sovjetunionens invasion af en lille muslimsk nabo i 1979, tiltrak frivillige fra mange forskellige lande i Mellemøsten. En af disse såkaldte "afghanske arabere" var Osama bin Laden. Bin Laden, en saudiarabisk statsborger af yemenitisk herkomst, kom til at spille en central rolle i internationale fundraising- og rekrutteringsaktiviteter samt i etableringen af militære træningslejre og indkøb af våben til støtte for den afghanske modstand.

I 1988 oprettede Osama bin Laden et elektronisk kartotek over de krigere, der havde trænet i hans lejre og døbte det Al-Qaeda. Det, der senere skulle komme til at betegne en af de alvorligste sikkerhedstrusler mod den vestlige verden, begyndte således sin eksistens som en computerfil.¹ I de afsondrede træningslejre dyrkedes en ekstrem version af den såkaldte salafisme – en gren af sunni-islam, der lægger vægt på en ortodoks fortolkning af de hellige tekster og på en samfundsorden, hvor religion regulerer de fleste af livets forhold – kombineret med en absolut

¹ Guilain Denoux, *Analyzing Political Islam: Debating key Concepts and Their Implications*, Background Paper Prepared for The United States Agency for International Development, forår 2002, s. 12-13; Gilles Kepel, *Jihad. The Trail of Political Islam*, Harvard University Press, 2002, s. 219.

bekendelse til hellig krig som midlet til at opnå dette samfund. Sovietunionens nederlag og oprettelsen af en muslimsk stat i Afghanistan gav dette budskab medvind i en række muslimske lande. Det var i dette ideologiske klima, Osama bin Ladens Al-Qaeda opstod og voksede sig stærkt.

De godt 3.000 krigere, der havde kæmpet sammen mod Den Røde Hær, udgjorde organisationens ryggrad, men det anslås, at mellem 20.000 og 60.000 over den sidste halvdel af 1990'erne modtog træning i Al-Qaedas afghanske lejre.²

Oprindeligt havde Osama bin Laden fundet såvel støtte som opmuntring hos den amerikanske efterretningstjeneste, CIA, og den saudiarabiske regering. Førstnævnte kunne selvsagt se en fordel i, at det var Osama bin Ladens mujahediner og ikke amerikanske soldater, der satte livet på spil for at bekæmpe Den Røde Hær. Sidstnævnte anede, at så længe de unge hellige krigere brugte deres krudt mod Sovietunionen, ville de undlade at stille spørgsmålstejn ved legitimiteten af eksisterende regimer i den arabiske verden, inklusive det saudiarabiske.³

Sovietunionens sammenbrud og den første Golfkrig i 1991 vendte op og ned på disse kalkuler. Med udstationering af amerikanske tropper i Saudiarabien – hellig muslimsk jord – vendte Osama bin Laden sin vrede mod USA og mod styret i Riyadh, der havde budt amerikanerne indenfor. Således kunne bin Ladens hånd spores i angreb på amerikanske mål i Yemen, Somalia og Saudiarabien i årene, der fulgte.

I august 1996 kom den officielle ”krigserklæring” mod USA i fatwaen ”Declaration of Holy War on the Americans Occupying the Country of the Two Sacred Places” (Mekka og Medina i Saudiarabien). Heri opfordrede bin Laden muslimer verden over til at forene sig i kamp mod de amerikanske styrker i Saudiarabien.

I 1998 blev tonen skærpet. I en fatwa, der også var underskrevet af ledere af militante grupper i Egypten, Pakistan og Bangladesh, blev det understreget, at det er en religiøs pligt at angribe ikke blot USA, men også USA's allierede, ikke blot soldater, men også civile og ikke blot, når disse befinder sig på hellig muslimsk jord, men overalt i verden.⁴

Kernen i budskabet var, at den arabiske verden kunne overvinde nuværende økonomiske og sociale problemer, genoprette fordums storhed og gengive undertrykte muslimer deres selvrespekt gennem hellig krig mod de eksterne magter – hovedsageligt USA – der, ifølge Osama bin Laden, dominerede regionen.⁵

Det er uklart, om Al-Qaeda toppen allerede i starten af 1990'erne var bevidst om det potentiale, der lå i at udpege USA som islams hovedfjende. Det ligger dog fast, at det var et træk, der gjorde det muligt at mobilisere regeringsfjendtlige militante grupper i en række lande om en fælles sag. Ved at fremstille USA som den egentlige fjende og ved at stille Al-Qaedas finansieringsnetværk, tekniske ekspertise og trænedede terrorister til rådighed for andre grupper lykkedes det således i løbet af 1990'erne Osama bin Laden at skabe en hidtil uset grad af samarbejde mellem lokale grupper.⁶

² Peter L. Bergen, *Holy War Inc. Inside the Secret World of Osama bin Laden*, Free Press, 2002, s. 55.

³ Gilles Kepel, *Jihad: The Trail of Political Islam*, Harvard University Press, 2002, s. 315.

⁴ De to fatwaer findes på <http://www.mideastweb.org>.

⁵ Daniel Brumberg, *Arab Public Opinion and U.S. Foreign Policy: A Complex Encounter*, Testimony to the Congress of the United States, 8. oktober, 2002, s. 5.

⁶ Jessica Stern, ”The Protean Enemy” *Foreign Affairs*, juli/august 2003.

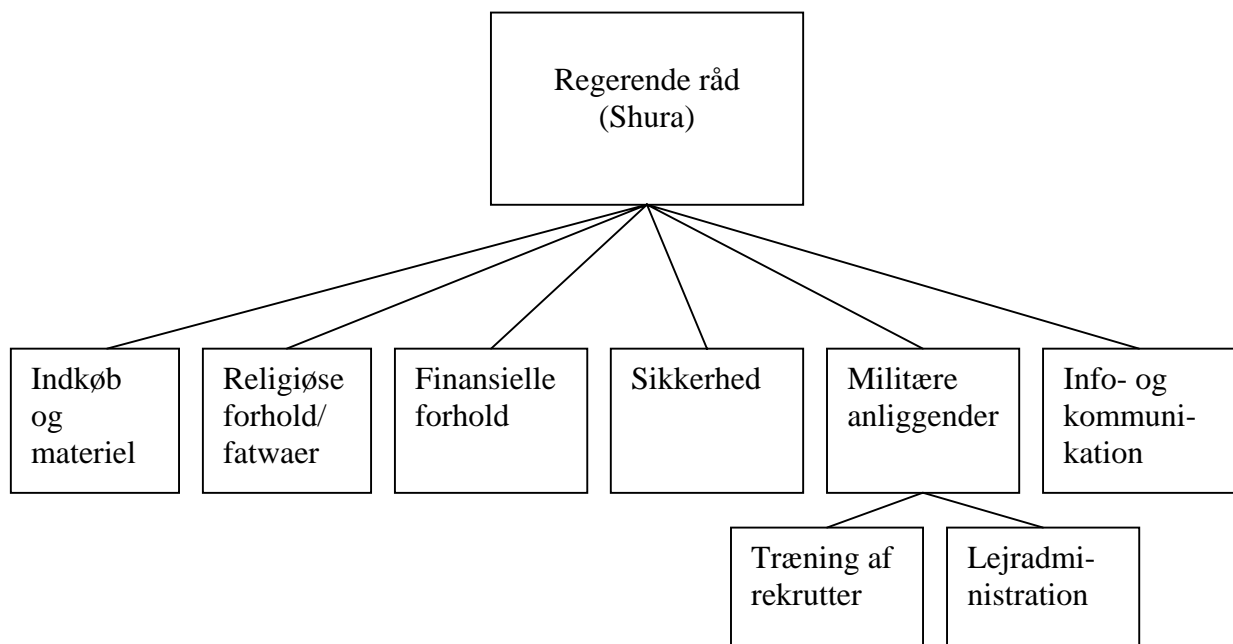
Centrale strukturer og decentrale netværk

I 1990'erne kultiverede Al-Qaeda desuden tætte forhold til først Sudans, siden Afghanistans regering - forhold baseret på fælles ideologi og gensidig nytte. Til gengæld for økonomiske investeringer eller rede penge fik Al-Qaeda baser og praktisk hjælp, som da for eksempel Sudans forsvarsministerium fungerede som dække over indkøb af sprængstoffer, der siden menes at være blevet brugt til at angribe et kontor tilhørende den saudiarabiske Nationalgarde i november 1995.⁷

En kompleks organisation præget af hierarki og specialisering tog efterhånden form under det afghanske Talibanregimes vinger. Al-Qaeda havde således i sine velmagtsdage komitéer med ansvar for propaganda, rekruttering, indkøb af materiel, udvælgelse af terrormål og administration af træningslejre, religiøse anliggender og endelig en komité med ansvar for Al-Qaeda toppens fysiske sikkerhed, efterretninger og kontraspionage. Organisationen blev ledet af en såkaldt Rådgivende Forsamling, der bestod af Osama bin Laden og hans nærmeste medarbejdere og opererede på et årligt budget, der af CIA er anslået til cirka 30 millioner dollars.⁸

De terrorangreb, der fulgte bin Ladens anden krigserklæring i 1998 – bombningen af amerikanske ambassader i Tanzania og Kenya i august 1998, angrebet på USS Cole i Yemen i 2000 og angrebene på New York og Washington D.C. i september 2001 – var så vidt vides centralt og ganske stramt styrede af Al-Qaedatoppen gennem disse strukturer.⁹

Figur 1: Al-Qaedas centrale struktur

⁷ *First Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team established pursuant to Security Council resolution 1526 (2004)*, 31. juli, 2004, s. 12, National Commission on Terrorist Attacks upon the United States, *Overview of the Enemy*, Staff Statement No. 15, s. 4.

⁸ National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, *The 9/11 Commission Report*, Washington D.C., 22. juli, 2004, ss. 169-170.

⁹ National Commission on Terrorist Attacks upon the United States, *Overview of the Enemy*, Staff Statement No. 15, s. 2-3.

Al-Qaeda var imidlertid langt mere end blot de centrale komitéer. Det anslås, at titusinder modtog træning og undergik ideologisk indoktrinering i organisationens lejre i Afghanistan - de mest lovende som terrorister, resten som guerillakrigere. Efter endt ophold vendte de enten tilbage til deres oprindelseslande eller drog til fronten i Kashmir, Tjetjenien eller på Balkan. Resultatet var et omfattende netværk af celler og sympatisører uden for Afghanistans grænser, hvis omfang det stadig den dag i dag er vanskeligt at fastslå.¹⁰

Desuden forlod organisationen sig på innovative, handlekraftige og til dels autonome ledere i marken. Hjernen bag 11. september – Khalid Sheik Mohammed – svor efter eget udsagn aldrig troskabsed til Osama bin Laden og havde været en freelanceterrorist, før han blev introduceret til Al-Qaedalederen. Al-Qaedas økonomiske ressourcer, logistiske støttestrukturer og kadre af dedikerede hellige krigere gjorde dog organisationen til en uomgængelig partner for Mohammed i udførelsen af hans planer.¹¹

Kommunikation mellem toppen i Afghanistan og celler i marken foregik ved hjælp af moderne kommunikationsmidler som internet og satellittelefoner. Organisationen opererede ligeledes gennem globaliseringens kanaler ved at benytte internationale massemedier til propagandaformål og det internationale banksystem til pengeoverførsler. Man udviste desuden interesse for masseødelæggelsesvåben; to gange forsøgte Al-Qaeda forgæves at erhverve højt beriget uran – radioaktivt materiale der kan benyttes i en simpel atombombe – og i to af organisationens træningslejre i Afghanistan har der angiveligt været eksperimenteret med simple biologiske agenter og toksiner med henblik på at fremstille biologiske eller kemiske våben.¹²

Al-Qaeda var således en modsætningsfuld størrelse. Man bekendte sig til en ekstremt konservativ ideologi og afsvor den vestlige verdens korrumpierende indflydelse, men benyttede sig samtidig af dens teknologi og rejsemuligheder. Desuden kombinerede organisationen fordelene ved centralisering og decentralisering. De centrale strukturer muliggjorde planlægning og gennemførelse af omfattende og komplicerede operationer, som for eksempel angrebene på USA den 11. september 2001. De decentrale netværk sikrede organisationen fleksibilitet og overlevelsessevne, hvilket blev tydeliggjort i årene, der fulgte disse angreb.¹³

Storhed og fald

Angrebene på World Trade Center i New York og Pentagon i Washington D.C. den 11. september 2001 markerede Al-Qaedas højdepunkt. De tålmodigt og nøje planlagte angreb kostede næsten 3.000 civile liv, sårede 6.500 og påførte USA økonomiske skader i milliardklassen.¹⁴ Med disse angreb rykkede Al-Qaeda grænserne for det tænkelige. For første gang i historien gennemførte en terrororganisation et angreb, der kostede tusinder af civile liv. Og for første gang siden angrebet på Pearl Harbor lykkedes det en international fjendtlig aktør at slå til direkte på amerikansk territorium.

Men ved at bringe World Trade Centers tvillingetårne til fald bragte Al-Qaedatoppen, forudsigeligt nok, også sig selv i problemer.

¹⁰ Daniel L. Byman, „Al-Qaeda as an Adversary“, *World Politics* 56, oktober 2003, s. 148.

¹¹ National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, *The 9/11 Commission Report*, Washington D.C., 22. juli, 2004, s. 149.

¹² David Albright, „Al Qaeda’s Nuclear Program: Through the Window of Seized Documents” Nautilus Institute for Security and Sustainable Development, *Special Forum* 47, November, 2002; National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, *The 9/11 Commission Report*, Washington D.C., 22. juli, 2004, s. 141; Joby Warrick, ”An Al Qaeda Chemist and the Quest for Ricin” *Washington Post*, 5. maj, 2004.

¹³ Peter L. Bergen, *Holy War Inc.: Inside the Secret World of Osama bin Laden*, Free Press, 2002.

¹⁴ Anja Dalgaard-Nielsen, ”Terrorbekæmpelse med de store?” *Militært Tidsskrift*, 133. årgang, nr. 1, marts 2004, s. 123.

Den 7. oktober 2001 indledte USA støttet af allierede *Operation Enduring Freedom* med det formål at straffe Osama bin Ladens værter, det afghanske Talebanstyre, pågribe 11. septembers bagmænd og ødelægge Al-Qaedas træningslejre.¹⁵ Skønt Osama bin Laden stadig er på fri fod, blev cirka en fjerdedel af organisationens hårde kerne og næsten halvdelen af de ledere, der befandt sig på Pentagons ”most wanted”-liste dræbt eller taget til fange under krigen. Desuden blev der lukket og slukket i alle kendte træningslejre, inklusive to lejre hvor der var blevet eksperimenteret med toksiner og biologiske kampstoffer. Intensiveret internationalt efterretnings- og politimæssigt samarbejde gjorde det desuden muligt at indefryse op mod 130 millioner dollars af Al-Qaedas midler samt pågribe flere ledende figurer og økonomiske bagmænd.¹⁶

Vores viden om Al-Qaedas størrelse, økonomiske midler og logistiske støttestrukturer udenfor Afghanistan er baseret på efterretninger og afhøringer af tilfangetagne Al-Qaedafolk – informationer, der i sagens natur er ufuldkomne eller ligefrem manipulerede. Det er derfor vanskeligt at måle nøjagtigt, hvor effektiv indsatsen mod organisationen har været, hvor meget af den der endnu er tilbage, og i hvor vid udstrækning nye ledere er trådt frem i rækkerne for at fylde hullerne efter de gamle. Krigen i Afghanistan betød dog utvivlsomt en svækkelse af Al-Qaeda; gruppen blev berøvet et territorielt fristed, hvor den i fred og uforstyrrethed kunne lægge strategi, syssle med masseødelæggelsesvåben, udvælge mål, planlægge operationer og træne og indoktrinere rekrutter til at udføre dem. Organisationens centrale fysiske infrastruktur blev ødelagt.¹⁷

Al-Qaeda tabte således et slag Afghanistan. Det betød imidlertid ikke en ende på terroren.

Arven efter Al-Qaeda: Hovedløs terror

År 2002 bragte nye terrorangreb, blandt andet angreb på en synagoge i Tunesien, angreb på en fransk olietanker ud for Yemens kyst, en indonesisk natklub på Bali, et hotel i Mombasa, Kenya, samt et forfejlet missilangreb på et israelsk charterfly i Mombasas lufthavn. I 2003 fulgte angreb på boligkomplekser i Riyadh, en restaurant i Casablanca og en synagoge, et konsulat og en bank i Istanbul. I 2004 blev det Europas tur med simultane angreb på tætpackede morgentog i Madrid den 11. marts.¹⁸

Nogle af disse angreb var synkroniserede selvmordsaktioner mod adskillige mål – en typisk Al-Qaeda teknik. Men til forskel fra de aktioner, der fandt sted i årene op til 11. september, kan der i mange tilfælde kun spores en svag forbindelse til Al-Qaeda. De blodigste angreb, bombningen på Bali, i Casablanca og i Madrid, blev så vidt vides udført af lokale grupper og netværk inspireret af ideen om international jihad mod Vesten og ikke af udsendte Al-Qaeda terrorister, der handlede på ordre fra Osama bin Laden.¹⁹

De angreb, der til gengæld menes at være udført af Al-Qaeda, for eksempel angrebene i Istanbul og Riyadh, var modsat Al-Qaedas angreb på amerikanske ambassader og militære installationer i årene før 11. september, rettet mod ”bløde” civile mål såsom hoteller, banker og synagoger. En sådan

¹⁵ Gilles Kepel, *Jihad: The Trail of Political Islam*, Harvard University Press, 2002, s. 235.

¹⁶ Audrey Kurth Cronin, *Al Qaeda after the Iraq Conflict*, CRS Report for Congress, RS21529, 23. maj 2003, s. 4; Financial Actions, White House, <http://www.whitehouse.gov/response/financialresponse.html>.

¹⁷ Carl Conetta, ”Strange Victory: A critical appraisal of Operation Enduring Freedom and the Afghanistan war”, Cambridge MA: Commonwealth Project on Defense Alternatives Research Monograph No. 6, januar 2002, s. 2-3; Joby Warrick, ”An Al Qaeda Chemist and the Quest for Ricin”, *Washington Post*, 5. maj, 2004, s. A01.

¹⁸ Audrey Kurth Cronin, *Terrorist Attacks by Al Qaeda*, Memorandum to House Government Reform Committee, 31. marts, 2004; US Department of State, *Patterns of Global Terrorism 2003*, korrigeret udgave, offentliggjort 22. juni, 2004, s. 132.

¹⁹ ”Al-Qaeda statement: Full text”, *BBC News*, 17. November 2003; Elaine Sciolino & Jason Horowitz, ”Key suspect chats, and gives away terror facts”, *International Herald Tribune*, 13. juli, 2004.

strategi kan på længere sigt mindske Al-Qaedas opbakning blandt de muslimer, der måske nok er villige til at acceptere jihad mod vestlige militære mål, men ikke vold mod tilfældige civile, inklusive muslimer. Tilsyneladende er organisationen og dens tilhængere bevidste om denne potentielle negative sideeffekt. Allerede i 1998 udtalte Osama bin Laden efter sigende, at angreb mod vestlige mål, der kræver muslimske ofre, er legitime, hvis de repræsenterer den eneste måde at føre jihad på. Men efter angrebene på to boligkomplekser i Riyad i maj 2003 følte organisationen tilsyneladende behov for at forklare sig yderligere. Muslimer, der bliver ofre for Al-Qaedas hellige krig, hævdedes det, er selvskrevne til en plads i paradiset.²⁰

Den mere opportunistiske kurs kan enten ses som udtryk for, at Al-Qaedas erfarne strateger har mistet grebet i tøjlerne eller er så pressede, at angreb hovedsageligt må rettes mod ”bløde” mål i lande, hvor terrorceller og logistiske støttestrukturer allerede er på plads, og hvor de logistiske og praktiske udfordringer forbundet med terror derfor er mindre.

Alt i alt tegner der sig et billede af en langt mere decentraliseret terrorbevægelse, hvor et svækket Al-Qaeda nok opretholder en vis aktivitet, men hvor hovedparten af terroren udføres af lokale grupper eller isolerede celler, der handler på egen hånd. Nogle har ligefrem peget på fremkomsten af et internationalt netværk af ligesindede ekstremistiske sunnimuslimer, der uden at indgå i nogen formel organisation bekender sig til en fælles ideologi og benytter samme metoder i en sådan grad, at gensidig hjælp og fælles aktioner kan opstå spontant.²¹

Det er umuligt at fastslå med sikkerhed, hvor omfattende dette netværk er, eller opgøre hvor mange muslimer der allerede sympatiserer med den ekstreme voldsberedte salafisme i en sådan grad, at de er villige til at begå mord, inklusive selvmord, i sagens tjeneste. Det anslås at mellem 20.000 og 60.000 trænede i Al-Qaedas lejre i Afghanistan, men det vides også, at der løbende rekrutteres nye krigere i Europas fængsler, storbyer og radikale miljøer. Lokale rekrutter, der aldrig har været i Afghanistan, har været involveret i terrorangreb i de seneste år.²² Til gengæld kan meningsmålinger fra den muslimske verden give en ide om netværkets folkelige opbakning.

Hvordan Al-Qaeda alligevel vandt første runde

En organisation med et territorielt fristed og støtte fra den lokale regering og pengestærke bagmænd behøver ikke bekymre sig voldsomt om folkelig opbakning. Den folkelige sympati må derimod formodes at være af afgørende betydning, når en geografisk forankret organisation forvandler sig til en bevægelse, der må operere skjult i samfund, hvis regeringer i større eller mindre udstrækning er involveret i at bekæmpe den.

Meningsmålinger fra den arabiske og muslimske verden taler desværre det samme kedelige sprog: tilslutningen til voldelig jihad er høj. I nogle lande (Jordan) peger meningsmålingerne på, at helt op til 86 procent støtter selvmordsaktioner og anden vold mod vestlige civile i Irak. Omkring 40 procent i for eksempel Pakistan finder tillige, at sådan vold er acceptabel uden for Irak til ”forsvar af islam”. Osama bin Laden er populær; mellem 45 og 65 procent af befolkningen i lande som Marokko, Jordan og Pakistan har en positiv opfattelse af Al-Qaedalederen. Til sammenligning har

²⁰ National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, *The 9/11 Commission Report*, Washington D.C., 22. juli, 2004, s. 70

²¹ Douglas Farah og Peter Finn, “Terrorism Inc.”, *Washington Post*, 21. November, 2003, s. A33; Rohan Gunaratna, “The Post-Madrid Face of Al Qaeda”, *The Washington Quarterly*, sommer 2004, s. 98; Paul R. Pillar, “Counterterrorism after Al Qaeda”, *The Washington Quarterly*, sommer 2004, s.102; Craig S. Smith, “Europe fears threat from its converts to islam”, *International Herald Tribune*, 19. juli, 2004.

²² Audrey Kurth Cronin, “Al Qaeda after the Iraq Conflict”, *CRS Report for Congress*, 23. maj, 2003, s. 3; Craig S. Smith, “Europa fears threat from its converts to Islam”, *International Herald Tribune*, 19. juli, 2004; Michael Taarnby, *Profiling Islamic Suicide Terrorists*, A Research Report for the Danish Ministry of Justice, 27. november 2003, s. 35.

kun mellem tre og otte procent en positiv opfattelse af den amerikanske præsident George W. Bush, selvudråbt leder af den civiliserede verdens ”krig” mod terror.²³

USA's politik i Mellemøsten, støtten til Israel, invasionen af Irak, krigen i Afghanistan og, mere overordnet, den måde USA opfattes at behandle muslimer på, var ifølge meningsmålingerne de væsentligste faktorer, der bidrog til det negative billede.²⁴

Vi kan ikke afværge truslen fra al-Qaedaismens ideologiske kernetilhængere ved at justere på vores udenrigs- og sikkerhedspolitik. Dertil er konflikten for dyb. Derimod tyder meget på, at det netop er vores gøren og laden på den internationale scene og ikke en uovervindelig kulturkløft eller civilisationskonflikt, der er ansvarlig for den negative indstilling blandt almindelige muslimer over for den vestlige verden.²⁵

Med kollateralskader i forbindelse med krigen i Afghanistan, invasionen af Irak, tortur i det irakiske Abu Ghraibfængsel, samt vilkårene for de der tilbageholdes på USA's Guantanamo base kan den vestlige verden således siges at have spændt ben for sig selv i kampen mod terror.

Konklusion

Afghanistan svækkede Al-Qaeda som organisation og bragte os et skridt fremad i indsatsen mod international terrorisme. Men samtidig styrkede krigen i Afghanistan og Irak Al-Qaedas ideologi og bragte os således et skridt tilbage igen. Skønt tabet af statslige sponsorer og geografiske baser har skadet Al-Qaeda, så kan et budskab, der giver genklang i den muslimske verden og sympatisk indstillede befolkninger, på længere sigt være den afgørende faktor, der vil sikre terrorisme a la Al-Qaeda en lang levetid.

Med stigende folkelig opbakning og et tilsyneladende bredt og internationalt netværk af aktive terrorceller kan Al-Qaeda siges at have fuldført sin mission: at etablere fundamentet for en stadig bredere hellig krig mod den vestlige verden. Til trods for sit nederlag i Afghanistan har Osama bin Laden vundet første runde i den krig, han erklærede i 1996.

Anden runde er i gang. Det burde på nuværende tidspunkt være klart for de fleste, at indsatsen bliver lang. Al-Qaedas ideologi vil måske nok, som hævdet af præsident George W. Bush, ende sine dage som så mange andre totalitære og menneskeforagtede ideologier – nemlig på historiens losseplads. Men den dag ligger et stykke ude i fremtiden. Medmindre vi indretter vores antiterroriltag således, at negative bivirkninger minimeres, så skubber vi med vores egne handlinger den dag endnu længere ud i fremtiden.

²³ Daniel Brumberg, *Arab Public Opinion and U.S. Foreign Policy: A Complex Encounter*, Testimony to the Congress of the United States, 8. oktober, 2002, s. 3-4; Pew Research Center for the People & the Press, *A Year After Iraq War. Mistrust of America in Europe Ever Higher, Muslim Anger Persists*, undersøgelse udgivet 16. marts, 2004.

²⁴ *Impressions of America 2004. How Arabs View America. How Arabs Learn About America. A Six-Nation Survey* Commissioned by The Arab American Institute, Conducted by Zogby International; Pew Research Center for the People & the Press, *A Year After Iraq War. Mistrust of America in Europe Ever Higher, Muslim Anger Persists*, undersøgelse udgivet 16. marts, 2004.

²⁵ Daniel B. Byman, "Al-Qaeda as an Adversary. Do We Understand Our Enemy?", *World Politics* 56, oktober 2003, s. 144-145.